

Simon Vinkenoog

BARBAREN

Kees had nog drie maanden voorwaardelijk te goed, toen hij een half jaar geleden voor het eerst op het Leidseplein kwam. Een rustige jongen; ik heb hem nooit hardop horen lachen, maar glimlachen doet hij als de beste. Hij woont bij Tanja, op een zolder aan de Leidsegracht, met de lagere school en een jaar zeevaartschool heeft hij op zijn 28ste jaar al acht jaar zeemansbestaan achter de rug en een uitgebreide reeks losse werkzaamheden: hij was havenarbeider, werkte in een papier-groothandel, reisde een seizoen met het circus mee en maakte — als zovele anderen 's avonds — pick up-elementen bij Ronette. Nu rijgt hij kralen, die Tanja in vele kleuren in stapels op haar tafel heeft liggen.

Koninginnedag van dit jaar heeft Kees zijn eerste treffen met de politie-agenten van het bureau Leidseplein. Er is een feest, en een aantal mensen verlaten de Lucky Star, te veel om in één taxi te worden vervoerd. 'Neem jij mijn fiets maar,' zegt Annie tegen Kees, 'een rode. Hij staat tegen de Stadsschouwburg, vlak vooraan in de Marnixstraat.' Kees krijgt het sleuteltje en steekt het plein over. Een rode fiets staat tegen de

VAN HET LEIDSEPLEIN

schouwburg, het sleuteltje past. Kees fietst naar het feestje en als dat afgelopen is begeeft iedereen zich (al dronken) op weg naar een ander feestje. Bij de jonge kapper Mario ziet Annie de fiets waarmee Kees gekomen is. 'Maar die is helemaal niet van mij!' roept ze uit en Kees keert terug naar het Leidseplein om zijn fout te herstellen en de fiets te verwisselen. Dronken fietsend wordt hij uiteraard aangehouden op de Spiegelgrachtbrug, door agenten in een Volkswagen. 'Is die fiets van u?' vragen zij. 'Nee,' antwoordt Kees met de waarheid van de dronken man, 'ik heb de verkeerde genomen en ga deze ruilen voor de goede, die tegen de Stadsschouwburg staat.'

Hij krijgt niet de gelegenheid zijn verhaal waar te maken; zo nemen

hem mee naar het politiebureau waar hij zijn verhaal weer opnieuw mag doen. Hij wordt niet gelooft: 'Wij hebben een oogje op jou, jongelie, jij rookt marihuana!' Ruw wordt hem gelast maar eens rustig te gaan zitten, duizelig en verward zit hij in het wachtlokaal met de roodstenen schoorsteen en wat verveelde agenten, die rapportjes schrijven of de krant lezen. Als hij zich niet goed voelt slaat hij op, om zich even te verdeden. 'Zitten hebben,' wordt hem boos loegeroepen. Beangst en onbegrijpend kijkt hij om zich heen, maar wordt in zijn stoel terugge-duwd. Hij slaat weer op, onrecht is hem aangedaan; hij wilde toch alleen maar even opstaan?

Voor hij het weet, is hij omringd door een zestal agenten, die hem om de beurt slaan en stompen. Kees houdt de handen om het hoofd om zich te beschermen, zij schoppen en trappen hem in de ledenen; beschermt hij zijn maag dan regent het slagen op zijn hoofd. Een ogenblik wordt de séance onderbroken: als van buiten coiffeur Mario en couturier Frank zien wat er binnen gebeurt; zij blijven staan — Kees gaat regelrecht naar het Wilhelmina Gasthuis, zijn hele lichaam doet pijn. Hij vertelt zijn verhaal en wordt onderzocht. 'Er is niets met u aan de hand. U hebt zeker gedronken. Gaal u maar naar huis, slapen. Dag meneer.'

Kees néém! het niet, gaal nu naar de huisdokter van zijn moeder, vertel zijn verhaal opnieuw, wordt weer onderzocht. 'Er is niets met u aan de hand. Tot ziens, dag Kees.' Dan, ten einde raad, gaal hij naar dr. Ben Polak, Tanja's huisarts, communistisch Eerste-Kamerlid. Hij vertelt géén verhaal, verklaart niet hoe en waarom hij aan zijn kneuzingen komt. Hij wordt onderzocht en behandeld voor wat gekneusde ribben en blauwe plekken. Wekenlang zal hij pijn lijden, met een gezwollen oog rondlopen. Hij geneest — uiteraard, in Nederland slaat de politie niemand dood. Ik zeg nu: althans niet bij mijn weten.

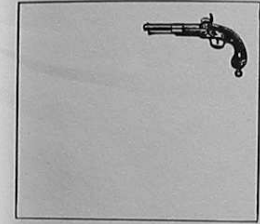
Tanja's zolder (zij heeft de eerste verdieping afgeslaan aan haar dochter, de cabarelière Ingrid, getrouwd en weer achtergelaten door haar man, de acteur Maxim; in een achterkamer woont Etienne, Diors enige mannelijke mannequin) is voor velen vlucht en toevlucht. Ilse ging er heen met Anton, toen zij Simon in de steek liet. Troostend komt Tanja de volgende dag op Simon af: 'Als jij van Ilse was weggegaan met een ander, had je ook bij me kunnen logeren, hoor!' Tanja komt al meer dan 20 jaar op het Leidseplein, kent iedereen, weet alle verhalen, Ramses Shafly schreef een lied voor haar, dat hij zelf elke avond opzet op de juke-box van de Lucky Star, iedereen kent haar. Een jofele vrouw. Kees, die haar boodschappen doet, gaal ook bij dr. Polak langs om een recept voor haar te halen; als Polak hem een ogenblik alleen laat, pakt Kees een stapeltje recepten weg. Teruggekomen laat hij zijn vriend Job — die kennissen onder medische studenten heeft — een van de briefjes invullen: 100 tabletten van 10 mgr. Dextro-amfetamine sulfaat. (Dexedrine, tegen depressietoestanden, narcolepsie, post-encefalitisch parkinsonisme, ter verdrrijving van slaperigheid ten gevolge van een overdosering van een slaapmiddel; optimale dosis 10 tabletten per dag.) Samen gaan zij naar de Campert-apotheek. 'Wij hebben geen tabletten van 10 mgr., mogen het er 200 van 5 mgr. zijn?' Dát mag, maar zij hebben geen geld genoeg bij zich om de 200 tabletten te betalen, en de apotheker neemt er een 20-tal terug, zij betalen de resterende tabletten, voor ongeveer f 6.—. Kees, Lex en Gerrit komen Carl DeWilt tegen, een 19-jarige Amerikaanse kleurling, soldaat met verlof in Amsterdam; in diens auto gaan zij naar Zandvoort, snoepend van de tabletten. Drie dagen lang doen zij opgelogen, slaapverdreven, niets. Om aan geld voor brood te komen stelen zij een kistje lege flessen, doen inkopen van het stotiegeld. Zij slapen aan het strand, komen meisjes tegen met een tent, zij fourneren zelf meegebrachte dekens. Dan dwingt het weer hen weer naar Amsterdam terug; de dag na hun terugkomst worden zij — om 5 uur 's morgens, 2 juni — van bed gelicht. Job, 2de jaarsstudent aan het conservatorium, vlak voor een lentamen,

21 jaar, met een zieke moeder (nachtverpleegster), wordt na een dag weer vrijgelaten; Kees blijft in voorarrest. Twee dingen gingen mis: ten eerste keek iemand bij de Campert-apotheek de dag na uitgifte van het recept door de briefjes, en noteerde de grote hoeveelheid; belde wantrouwend dr. Polak, die van niets wist, en onmiddellijk de politie inlichtte. Tegen rechercheur Houweling verfelde de apothekersassistent, dat de jongen die om de tabletten was gekomen, met hem op school had gezeten. Ten tweede: Job gaal een van de blanco recepten aan Lex, Lex weer aan Mike, Mike ging met François en een ingevuld briefje naar de apotheek Keizersgracht bij de Spiegelgracht. 'Dát hebben wij niet in huis. Komt u morgen maar terug, zó laat!' Als zij zó laat terugkomen, wacht een gewaarschuwde rechercheur op ze: de apotheker had onmiddellijk argwaan gekoesterd. François verwijst naar Mike, Mike naar Lex, Lex naar Job — de cirkel is gesloten. Maar op Jobs kamer wordt niets gevonden, Kees is de grote boosdoener. Hij ziet er ook het ongunstigst uit, voor squares: hij heeft een prachtig gezicht. Vrijdag 8 juli spreekt politierechter mr. B. van der Waarden recht. Kees krijgt twee maanden met aftrek ('Langzamerhand gaal u tot de overjarige Leidsepleinjeugd behoren. Het wordt hoog tijd, dat u vast werk krijgt!'), Lex, de 21-jarige treinkelner ('die zich van het Leidsepleinjeugdmilieu had losgemaakt' schrijft Het Parool) krijgt een boete van

30 gulden en drie weken voorwaardelijk, Job gaal met zes weken voorwaardelijk vrijuit. Begin augustus komt Kees vrij; ik rijd op de scooter door de Marixstraat, wuil verheugd naar hem. Ik stop niet; zit middenin druk verkeer en ik zie hem ongetwijfeld zeer spoedig. 's Avonds hoor ik zijn wederwaardigheden op het terras van Reynders; in het huis van bewaring kon Kees Dostojewski, Vesldijk en Sjolochow lezen — hij kwam tot de overtuiging dat hij wilde gaan schrijven. Hij zal dit verhaal ongetwijfeld beter schrijven dan ik, ondertussen heb ik het voor hem, me zelf en anderen gedaan. Hij wil iets doen, hij kocht materiaal om te etsen, maakte wat schildertijltes, kinderachtige abstractjes. Zó gaal het niet langer. Het gaal best langer, wij vermaken ons nog, klimmen over hekken, plukken canabis sativa uit de Hortus, luisteren — waar dan ook — naar muziek, en slenteren wat. Kees rookt geen marihuana meer, een jaar of wat geleden, nadat hij van een Arubaan op Kingston (Jamaica) het roken had geleerd, en diil in Amsterdam op de Nieuwmarkt en omgeving voortzette (vanwaar zijn eerste arrestatie, een ander verhaal) had hij eens tegelijkertijd weer gerookt en O gegeten. Hij was in de gracht gelopen en had er een hersenschudding van overgehouden plus een zenuwandoening in de benen, waarvoor medici geen oplossing welen. 'Zo gaal het niet langer,' had Rob gezegd, en leende mijn oude Olivelli-

22. 'Ik ga het allemaal opschrijven.' Hij is gisteren uit Ibiza teruggekomen, zijn geliefde Paula was eerder terug uit Spanje, gisteren zocht hij al naar zijn geliefde Jelly, die met hem en Aalje op Ibiza had gewoond een paar maanden — Aalje die op Barry wacht, die mij een kaart uit Sidney stuurde, een haven die hij, varende met Hans, heeft aangedaan. Barry's afwezigheid, en nu ook het vertrek van Tony naar Amerika met een boot, lalen een zekere leegte achter. Zij waren de meest exuberante leden van een klein select gezelschap, dat innig met elkaar verkeerde, het heden, binnen en buiten de wereld. Die wereld telt nog gekke dingen: jazz, jive, een dom gedicht van de een of ander (zij dicteren mij en ik schrijf het op), een kind, zelfs de zon, kleine dingen met een diepe betekenis, een gemis dat soms glimlachend aan de oppervlakte komt. Als er wat wordt gerookt, van mond tot mond, een innig ceremonieel, praten we aan de lopende band, woorden luimelen te voorschijn, we gebaren en gesticuleren, lachen voor iedereen onhoorbaar behalve voor ons zelf, we luisteren intens, de wereld is één groot oor, geniaal zijn onze woordspelingen — de rest van de wereld is een alknapper, maar we kunnen erom lachen; wij zijn uitverkoren en ingewijde barbaren. Niet altijd even barbaars, ten slotte kennen de mensen mij, en ook Job heeft een verstandig handschrift; het sprak vanzelf dat hij de receptjes moest invullen. Een kleine, verlegen scepticus, 'maar,' zegt deze advocatenzoon, 'het gaal goed met de wereld. Er is weer een hang naar mystiek,

Eddy Posthuma de Boer fotografeerde ze: de schimmen, die bij elkaar, in de Lucky Star en soms bij Reynders nog tot leven komen. De foto (boven de kop van dit artikel) met de 'heilige barbaren' Allen Ginsberg, Gregory Corso en Peter Orlovsky tijdens hun verblijf in 1957 in Amsterdam is ook van Eddy.

Het zijn allemaal rotlachers

er komt weer een drang naar schoonheid. Weel je dat de wetschap het vampirisme onderzoekt? Dan geloven ze er dus in.' Op zijn kamer boeken (Ewers, Michaux, Huysmans, Freud, Huxley, Julien Green) en in groot formaat Jeroen Bosch' Tuin der Lusten. 'Ik lees, niet zozeer om het literaire, als wel om het diabolische. Ik wil nog eens zwarte missen opdragen, alle kicks meemaken, niet acht slaan op lichamelijke gevolgen, de verveling ontluisteren.'

'Ik voel me in deze tijd wel helemaal misplaatst; had liever geleefd in het fin de siècle, of tussen de wereldoorlogen. Als je toch Kerouac met Schierbeek vergelijkt, is het maar een pover mannetje; wat heeft die beal generation nu eigenlijk gedaan? Schierbeek is wel de enige die er bovenuit is gegroeid, en Lucebert een groot dichter — Andreus is ook wel heel leuk, maar Mulisch laat me ijskoud, geen bladzijde die me ontroert.'

Slop! We spreken niet over literatuur. Aan de westkust van Amerika, in San Francisco, werd de beal generation geboren, holy barbarians, in de bladzijden van Clennon Holmes, in Allen Ginsbergs 'Howl', maar toen Allen met Gregory Corso en Peter Orlovsky in Amsterdam was (in '57), zag hij dat het er allemaal ook hier al was. Het café-'existentiaisme' van Saint Germain des Prés, de espresso-bar bohème, de frites, de gangs in Amsterdam, Londen, Brussel: het was allemaal één. Daar zaten mensen lussen die iels konden en deden; hipsters zonder enige pretentie; nozems op de loer naar een heibel; pleiners, dijkers — variaties op één thema. Sommigen gingen dood, volgens de overlevenden waren het de besten, anderen bleven in leven om iels of niets te doen: kinderen krijgen, trouwen, afgezonderd van de wereld een baanje, een vrouw om héél gelukkig mee te zijn, dezelfde films te zien, dezelfde platen te beluisteren. Neem rooie Theo, die nergens meer komt, gelrouwd is, vader van een mooie zoon, en zich ver in de twintig nog probeert aan te passen aan de maatschappij door een opleiding te volgen aan de rijkschool voor limmerlieden; of Zweedse Willem die trouwde, bij een schilder werkt — en als welkome aanvulling op hun budget danst zijn vrouw van 18 in de show van Kees Manders op het Thorbeckeplein.

Over de liefde wordt niet gesproken (Job: 'Iedereen wil toch zijn eigen bezit uitbreiden, zijn eigen begeerte bevredigen, uiteindelijk bestaat de liefde niet. Iedereen is alleen geboren, sterft alleen, is (alleen) behalve zó:

Jan: 'Je zoon is nu 14. Binnenkort kom je hem legen in de Lucky Star.'

Simon: 'Ja, en dan zillen we achter hetzelfde meisje aan.'

Jan: 'Wat doe je dan?'

Simon: 'Dan jaag ik hem weg. Ik heb de meeste rechten. Ik ben de oudste.'

of zó:

Gerrit: 'Weet je eigenlijk wel met wie je gaat trouwen?'

Lydia: 'Wie het meest biedt, heeft me.'

Gerrit: 'Je krijgt anders 'n paar knappe galen in je mond. De seniele aftakeling raast door je lichaam.' (Alles heel amicaal, nadat Lydia foto's van wel zes negers rond had laten gaan; ze vertrekt binnenkort naar Amerika.)

Liefde wordt bedreven. Sex kent geen grenzen. 'Ze moeten wel enige aantrekkingskracht hebben, niet dat verwijde gepraat, ik doe het zuiver om mee te maken, om te weten wat het is,' zegt Gerrit, van wie Donald Jones zegt: 'Een natuurtafel.' Zijn grote en hoekige lijf schokt, zweeft druppels van zijn gezicht als hij danst. Hij doet niets dan dansen, al 7 jaar, vanaf zijn veertiende. Hij veegt iedereen van de dansvloer, vergeet zijn partner, hij is een solodanser (ook in een slecht televisieprogramma voor de VPRO van Jack Dixon). Is hij uitgedanst, loopt hij rond, drinkt een slok van het glas voor je, praaf over kicks en de wereldpolitiek: 'Die Congo-crisis is wel heel belangrijk; en mooi ook, want onder die vluchtelingen zijn er een heleboel die wat bij zich hebben, ze worden toch niet nagekeken. Maar een heleboel schepen komen nu ook niet meer binnen met stuf. Dat is niét zo mooi. Maar ja, waar vreag is, is aanbod. Dat kan gewoon niet uitblijven, net als in de gewone maatschappij.'

Gerrit (met S 5 uit militaire dienst ontslagen op een medisch attest:

'toerekeningsvatbaar, psychopathische aanleg') heeft op dit ogenblik een kranenwijkje van Het Parool: Rokin/Kalverstraat, om de danslessen te nemen, die van zijn kunstjes Kunst maken. Zijn gedichten dicteert hij me, gespannen aandachtig kijkt hij hoe ik ze opschrijf: De weg is donker/ik loop/alleen/rechtdoor rechtdoor/nooit linksal/nooit rechtsaf/rechtdoor rechtdoor, of: als het regent/en de bomen groen worden/en bladeren vallen/wanneer het tijd is/dan denk ik/denk ik...

's Avonds komen hij en de anderen tot leven, als schimmen te voorschijn, bij elkaar thuis, of in de Lucky Star, waar het donker, en sommigen die er nog komen mogen bij Reynders, waar het licht is. Zij haten het licht niet, het laat ze koud, zij haten de wereld niet — zij hebben er niets mee te maken. Ze zijn niet te herkennen; 'eigenlijk ben ik maar een burgerjongen,' zegt zwarte Tony, die er nota bene als een nozem uitziet, met hetzelfde leren vest dat ook Mulisch, Opland en Yrrah op en om het Leidseplein dragen. Voor zijn vertrek sprak hij bij mij thuis een hele avond over zijn seizoen als mess-steward op de motorlanker Bloemendaal, die de Willem Barendsz naar de poolzee begeleidde. Ook hij wil wat doen, als de anderen, maar weet niet wat. Zijn laaggebruik is barok, ook hij dicht, maar nu nog te beginnen, op zijn 25e, met maar 3 jaar mulo? Ze willen allemaal wel wat: Harre filmen, Paulje toneelspelen, Hans componeren, Aafje mode-ontwerpen, Juan (die denkt dat hij God is) toneelschrijven, Rob journalist worden, Mike schildert en fotografeert — en het zijn allemaal rollachters: het wordt niets.

Maar ze zijn doorgewinterd en ingewijd, geen nozems, voor hun generatie is geen naam gevonden. Ze zijn niet lost, beal, angry of zelfs maar young — ze hebben hét gevonden, en kunnen vrijuit spreken. Barbaren, die de encyclopedie omschrijft als niet-deelhebbende aan de beschaving (in een vroegere betekenis), met eigen recepten, zonder revolutie, en zo normaal als het maar kan in een neurotische wereld. Een dichtgegroeide wereld, waarin nog maar nauwelijks plaats is voor mensen als Kees: 'Ik wil niks, en ik weet niks zeker.'

Simon Vinkenoog

